

Materilní a duchovní kultura východních Slovanů

PODZIM 2007

Téma č. 10: SVÁTKY

<http://www.sviato.in.ua/>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Sv%C3%A1tky>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Liturgick%C3%BD_rok

Názvy měsíců a jejich vlastnosti

souč. název	pův. název			slovanský bůh	vlastnosti
Leden	Hruden	<i>rusky</i>	<i>ukrajinsky</i>	Svarožic	led, jeho délka ovlivňuje délku zimy
Únor	Sečen	Январь	Січень	Veles	led, zima a chlad
Březen	Luten	Февраль	Лютий	Perun	sníh, zima a chlad
Duben	Berzen	Март	Березень		březost, plodnost, mláďata
Květen	Duben	Апрель	Квітень	Jarovít, Perun	dub, posvátný strom Peruna, jarní síly
Červen	Traven	Май	Травень		květenství, rozkvetlé stromy a louky
Červenec	Lipen	Июнь	Червень		červené plody a také červi v nich
Srpen	Červen	Июль	Липень		červené plody - pokračování a konec
Září	Srpen	Август	Серпень		srp, žně, zrání semen
Říjen	Ružen	Сентябрь	Вересень		říje, poslední světlé období před rovnodenností
Listopad	Listen	Октябрь	Жовтень	Mokoš	mlha, návrat sil přírody do země
Prosinec	Studen	Ноябрь	Листопад	Morana	padání listí, konec vegetačního období
	Prosen	Декабрь	Грудень	Svarožic	mrazy a příchod zimy
	Kračun				zimní slunovrat

	<i>rusky</i>	<i>ukrajinsky</i>	<i>rostliny; zasvěcení</i>	<i>latinsky</i>
Neděle	Воскресенье	Неділя	pampeliška, slunečnice, měsíček; den slunce	dominica, tj. „den Páně“
Pondělí	Понедельник	Понеділок	lilie, okurky, dýně, vrba, bříza; den měsíce	
Úterý	Вторник	Вівторок	hrách, fazole, chmel, len; den Marsu	
Středa	Среда	Середа	borůvka, bukvice lékařská; den Merkura	tj. „den Merkurův“
Čtvrtek	Четверг	Четвер	dub, lopuch, kmín, koriandr; den Jupitera	tj. „Jovův den“
Pátek	Пятница	П'ятниця	levandule, fialka, šalvěj, jamín; den Venuše	Tj. „Venušin den“
Sobota	Суббота	Субота	jedle, tůje, kapradí, vřes; den Saturna	

Půsty:

- Vánoční (28.11.-6.1.)
- Veliký (7 týdnů před Velikonocemi)
- Petřivka (2týdenní, přes svátkem Petra a Pavla)
- Spasivka (2týdenní, před 19.8.; prý pokrač. velikon. půstu)
- + každá středa (Kristus byl ve ST zrazen)
- + každý pátek (Kristus byl v PA ukřižován)

Gregoriánský kalendář

je v současnosti celosvětově používaný systém pro počítání času. Byl zaveden v roce 1582 papežem Řehořem XIII., jednotlivé katolické země jej zaváděly postupně v následujících letech. V některých zemích byl přijat až ve 20. století.

Jeho předchůdce, juliánský kalendář, fungoval poměrně dobře. Tropicý rok má ovšem délku 365,2422 dne a je tedy o 11 minut kratší, než předpokládá juliánský kalendář (365,25 dne). Docházelo tak k postupnému opožďování kalendáře vůči okamžikům, kdy nastává rovnodennost nebo slunovrat. Roku 453 už byla diference 1 den, roku 581 byla diference 2 dny atd. Za pontifikátu papeže Řehoře XIII. roku 1582 byla diference 9,809 dne. Velikonoční neděle ani zdaleka nebyla tou první nedělí po prvním jarním úplňku, což pro římskou církev byl stav neúnosný. Protože mělo být vynecháno 10 dní najednou, bylo k provedení tohoto kroku vybráno období, kdy bude zásah do liturgického roku pro malý počet přeskočených významných svátků nejmenší. Reforma měla proto být provedena bezprostředně po svátku sv. Františka, připadajícím na čtvrtek 4. října. Následující den měl být považován za pátek 15. října. Nebýt této korekce, kalendář by se ještě více opožďoval oproti skutečným změnám ročních období. Papežská bula také stanovila, že každý poslední rok století bude přestupný jen tehdy, bude-li dělitelný číslem 400.

V dnešní době je rozdíl mezi kalendářem juliánským a gregoriánským 13 dní. Proto např. po římskokatolických Vánocích - Vánoce v Rusku, Srbsku a jiných zemích, řídících se dle ortodoxního, tj. juliánského kalendáře, nastanou až za 13 dní.

Význam soboty

- Říká se, že pokud v sobotu začne špatné počasí, udrží se dlouho.
- Podle židovských tradic je sobota svátkem sabatu.
- Adventisté světlí sobotu na oslavu Božího stvořitelského díla.
- V některých zemích jako v Austrálii, na Novém Zélandu je sobota dnem voleb.
- Podle pověr je dobré dělat:
 - ničeho nepožít před východem slunce;
 - jelikož je to den, kdy Bůh dokončil stvoření světa, je dobré dokončit započaté práce, ale nezačínat nic jiného;
 - pokud v sobotní večer donesete domů vodu, musíte třikrát kápnout do ohně, než ji budete pít;
 - v tento den si umývat vlasy, protože v sobotu voda odplavuje nemoci;
 - v tento den se vzpomíná na mrtvé.
- Co není dobré dělat:
 - šít šaty a cestovat, protože vstávají mrtví a umírající se vydávají na cestu;
 - není dobré onemocnět, protože se vám může přitížit – v tento den vše spěje ke konci, proto i váš život může skončit.

gregoriánský kalendář	původní kalendář	původní svátek	křesťanský svátek
21.12.	Kračun	zimní slunovrat nový sluneční rok zrození nového Svarožice	vánoce narození Ježíše Krista
6.1.	první novoluní po Kračunu	svátek boha stád Velese začátek masopustního období	tři králové přinesení darů
2.2.	druhé novoluní po Kračunu	<u>Hromnice</u> - příchod boha <u>Peruna</u>	Hromnice
15.2.	druhý úplněk po Kračunu	starořímské <u>Luperkálie</u>	sv.Valentýn (14.2.)
1.4.	čtvrté novoluní po Kračunu	pokračování masopustních veselí - svátek bláznů	oběšení Jidáše svržení ďábla do pekla
první úplněk po 21.3.	půlka dubna	vynášení a topení <u>Morany</u> nový vegetační rok	velikonoce smrt a vzkříšení Ježíše
24.4.	tři čtvrtiny dubna	příchod jara svátek boha Jarovíta	sv. Jíří patron rytířů a bojovníků
30.4.	poslední duben	příchod jara pálení starého ducha vegetace	filipojakubská noc
1.5.	páté novoluní po Kračunu	stavění májů symbolů plodnosti	
50 dní po velikonocích	šesté novoluní po Kračunu	svátky plného rozkvětu přírody a pastýřů	letnice svatodušní svátky
21.6.	červen červenec	letní slunovrat	svatojánské ohně
třetí neděle v říjnu	tři čtvrtiny října	oslava sklizně	posvícení
2.11.	první listopad	Mokoš, svátek předků	dušičky
25.11.	tři čtvrtiny listopadu	začátek období přástek (předení lnu)	sv.Kateřina
30.11.	poslední listopad	vítání Morany	sv.Ondřej
6.12.	první čtvrtina Mrazenu?	?	sv.Mikuláš

Koljadka

Колядин, колядин, я у батька один, по коліна кожушок, дайте, дядьку, пиріжок!